

Tarinaa Suurilan menneisyydestä

Kirjoittanut kotiseutuneuvos Kalervo Mäkinen

Suomen mantereeseen noustessa merestä jääkauden jälkeen tulivat ensimmäisinä näkyviin Tarvasjoella Lyömästen kalliit yli 9000 vuotta sitten. Sen jälkeen kului n. 2000 vuotta ennen kuin Seppälän kylän nykyiset pellot olivat kuivaa maata. Näihin aikoihin on arveltu ensimmäisten ihmisten tulleen tälle seudulle. Heistä muistona on löydetty kivinen taltta Seppälän Tuomolan maalta ja toinen samanlainen jostakin Suurilan alueelta.

Ennen nykyistä asutusta Tarvasjoki oli osa suurta riistarikasta erämaata. Rannikon asutuksen jälkeen lähin asutus sisämaassa oli Yläneen-Euran seudulla Pyhäjärven ympärillä, josta se Loimijoki-vartta nousi Tammelan Pyhäjärven rannoille. Kuten Tarvasjoen historiasta tiedämme tulivat alueen ensimmäiset uudisasukkaat juuri nykyiseen Suurilan koulupiiriin Horristen, Kallelan, Yrjäntylän ja Kotamäen maille Tarvasjoen laaksoon. Joki varmasti olikin eräs kulkutie, kunnes karja- ja ratsastuspoluista muotoutui Hämeen Härkätie Turusta Hämeenlinnaan ja siitä Tarvasjoen suuntaisesti erkaneva Tarvasjoen- eli Vanhatie. Tämän aina Loimaalle ja Ylä-Satakuntaan asti johtaneen tien ja Tarvasjoen varteen keskittyi vuosisatoja Tarvasjoen ja Karinaisten asutus. Suurilan alueelta oltiin kanssakäymisessä paitsi Kirkkotien kautta emäpitäjään Marttilaan myös erityisesti Vanhaatietä myöden Karinaisiin ja Satakuntaan. Tämä tulee erityisesti ilmi Seppälän kylän murteesta, jossa on muusta Tarvasjoen murteesta selvästi erottuva ala-satakuntalainen vivahde.

Kylien kehitys ja talojen synty

Kallela

Jotta ei tarinani liikaa laajenisi, keskityn vain Kallelan, Seppälän ja Suurilan kyliin, vaikka Horrinen ja Yrjäntylä ovat aina hyvin oleellisesti liittyneet Suurilan alueeseen. Näistä kylistä on ilmanmuuta vanhin Kallela, jossa 1540-maakirjan mukaan oli kolme tilaa: Keskitalo, Knaapi ja Kuukkala. Keskiaikana kylä, jossa alunperin oli vain yksi tila, oli kuulunut Turun Tuomiokirkolle, mutta ensimmäisen maakirjan mukaan tilat olivat talonpoikaisia perintötiloja.

Kuukkala, jonka ensimmäisen isännän oletetaan tulleen uudisasukkaaksi Halikon Kuukalta, myytiin 1552 Ruotsin kuninkaalle Kustaa Vaasalle. Kruunun talona se pysyikin vuoteen 1674 ja ajottain sen jälkeenkin, kunnes se vuonna 1829 ostettiin perintötaloksi. Ratsutilana Kuukkala oli lähes koko 1600-luvun. Sen isäntä Jaakko oli sodassa Puolaa vastaan 1628 ja Hakkapeliittain riveissä kolmikymmenvuotissa sodassa mainitaan isäntä Perttu Yrjönpoika

komppanian piiskurina 1646. Sodat rasittivatkin varmaan Kuukkalaa suuresti, sillä se mainitaan autiona eli ainakin veronmaksukyvyttömänä monta kertaa. Näin kävi usein muidenkin seudun talojen. Kuukkalasta on tällä vuosisadalla erotettu Puimäki ja Vähätalo.

Keskitalo oli jo varhain perintötalona, mutta muuttui verorasitusten takia kruununtaloksi 1600-luvun lopulla. Uudelleen perintötilaksi sen osti 1835 Juha Matinpöika. Keskitalo on pysynyt jakamattomana oltuaan kuitenkin vuodet 1615-55 yhdysviljelyksessä Knaapin kanssa. Torppia Keskitalolla oli kaksi, Kanerva, joka oli annettu talon tyttärelle miehineen 1860 ja Rannikko.

Knaapin talon nimi tulee ratsumiehestä, joten sen ensimmäiset isännät lienevät jo olleet sotilaita. Hakkapeliittana oli Knaapin isäntä Matti Laurinpöika 1630-38, jonka ajan tila oli ratsutilana. Isovihan aikaisista rasituksista Knaapi joutui erityisesti kärsimään. Ensinnäkin kerrotaan sen hevosen kuolleen raskaalla kyytimatkalla sen tuodessa jauhoja Helsingistä Turkuun. Tilalta vaadittiin mies venäläiseen sotaväkeen, josta isäntä pelasti itsensä pestaamalla lähtijäksi renkinsä. Rengin kova kohtalo oli kuolla ruttoon heti saavuttuaan Pietariin 1720. Knaapi jaettiin 1780 kahtia Ali- ja Yli-Knaapiin. Ali-Knaapista on eroitettu vuosisadan vaihteen jälkeen Mäentausta. Perintötilaksi Ali-Knaapi lunastettiin 1807 ja Yli-Knaapi 1841.

Kallelan kylä, kuten alunalkaen kaikki pitäjän kylät, oli rakennettu ryhmään joen rannalle. Muista kylistä poiketen Kallela kuitenkin jo varsin varhain etsi uudet hajanaisemmat talonpaikat. Niinpä Ali-Knaapi, Kuukkala ja Keskitalo ovat jo pitkään olleet nykyisillä paikoillaan ja Yli-Knaapin rakennuksiakin on siirretty vain sijaansa ylöspäin.

Seppälä

Seppälän kylä ulottuu Auran rajalta Marttilaan asti kuten Suurilakin. Ensimmäisen kerran Seppälä mainitaan asiakirjoissa 1513, jolloin Seppälän Yrjö oli käräjien lautamiehenä. Maakirjan mukaan 1540 Seppälässä oli viisi tilaa: Härkäpää, Jaakola, Juusela, Kokkapää ja jokin nimeltä tuntematon talo. Tuomola erotettiin viimeksi mainitusta talosta 1599. Härkäpää mainitaan vuoteen 1690 asti, jolloin sen tilukset jaettiin kylän muiden tilojen kesken. Kylän nimeltä tuntematon talo taas yhdistettiin 1626 Kokkapään tilaan

Jaakola on niitä harvoja tiloja, joita ei koskaan mainita autioiksi. Tila siis kesti rasitukset ratsutilanakin, jona se oli vuodesta 1632 aina 1810 asti. Perintötilaksi sen lunasti 1793 Matti Matinpöika. Hakkapeliittana mainitaan 1646 tilan palkkaama ratsumies Tuomas. Juuselan kanssa Jaakola oli yhdysviljelyksessä 1674-1722 ja siksi tilat kulkevat saman rekisterinumeron alla. Jaakolasta erotettuja ovat: Kalliola, Seppä, Ylijoki ja osa Koivunalhoa. Nykyisin Jaakolan tilan maat ovat Seppälän tiilen omistuksessa.

Juusela oli perintötilana aina vuoteen 1667, jolloin se jäi autioksi. Sen jälkeen tilaa viljeli Marttilan pitäjänapulainen. Hänen kuoltuaan 1674 tila oli yhdysviljelyksessä Jaakolan kanssa, kunnes se 1722 erotettiin uudelleen Jaakolan pojalle. Juusela ostettiin perintötilaksi 1864. Juuselan aikaisemmista isännistä Matti-niminen oli toiminut lautamiehenä 1566-91. Tuo ajanjakso oli maassamme hyvin ristiriitainen ja väkivaltainen. E erityisen raskas oli talonpojille sotaväen ylläpito, joka viimein johti nuijasotaan. Niinpä kevättalvella 1574 Marttilan pitäjän 260 miestä nousi kapinaan ja ryösti Juutilan nimismiehen taloon majoitetut ratsumiehet ja ajoi heidät pois pitäjästä. Tästä olisi ollut kapinoitsijoille palkkana kuolemantuomio, ellei heitä olisi ollut niin paljon, että lähes koko pitäjä olisi tullut autioksi. Niinpä Seppälästäkin mukana ollut Knuutti selvisi 40 mk sakolla kuten muutkin.

Edellä mainitun Matin aikana tapahtui paikkakunnalla sen ajan pöyristyttävien rikos, jossa itse lautamieskin oli osakkaana Suurilan Maunu Töyryn ja Paavo Paavolan kanssa. He antoivat esivallan vaatimana sotaväen muonaverona tautiin kuolleen lehmän lihat. Asian tultua ilmi he kaikki saivat kuolemantuomion. Pitäjäläisten anomuksesta heidät kuitenkin kaikki armahdettiin kuolemasta sillä ehdolla, että kukin heistä maksoi kuninkaan sakkona 150 mk. Matti sai kun saikin jatkaa vielä lautamiehenä.

Juuselasta on erotettu monia tiloja, mm. Uusitalo, Rintala, Koivisto ja Simola.

Tuomola, jonka maat ulottuivat Marttilasta Auraan (silloiseen Pöytyän pitäjään) pysyi jakamattomana viime vuosisadan loppuun asti. Se oli ratsutilana 1632-78 ja isännän veli Knuutti hakkapeliittana vuodet 1632-48. Isovihan aikana joutui Venäjän armeijaan Tuomolan 23-vuotias Yrjö niminen poika, eikä hänen kohtalostaan sen jälkeen tiedetä. Perintötilaksi Tuomola lunastettiin 1806. Tuomolasta on erotettu Kylänpää, Eskola, Iso-Reko ja Rekola. Suurilan kansakoulu aloitti toimintansa Tuomolassa 1902.

Kokkapää jakaantui 1730-luvulla kahtia Klemeläksi ja Pulleriksi. Tilojen rakennukset olivat vastapäätä toisiaan Kyröntien kahdenpuolen. Näistä Pulleri on vielä entisellä paikallaan, mutta Klemelä on tilana hävinnyt. Kokkapää nimikin on säilynyt vain eräällä 1800-luvulla lohotulla torpalla. Klemelästä on lohottu Jokela, Anttila ja Järvinen. Pullerista taas on Hirvensalo ja Levo.

Seppälän Sepät

Seppälä, kuten kylän nimikin jo sanoo, oli tunnettu taitavista käsityöläisistään. Sepistä vielä nykypolvikin muistaa ainakin Kareliuksen, Vahlrosin ja Matti Seppälän. Juha Karelius on jäänyt jälkimaailman muistoon erityisesti pienestä vaimostaan. Kerrotaan näes, että Karelius haki kadonnutta vaimoaan Ylijoelta. Ylijoen isäntä neuvoi Kareliusta pudistelemaan fällynsä ja sieltä se Maija löytyi.

Vahlros toimi ensin nykyisen tiilitehtaan alueella, rakentaen Malmströmin, Haapasen ja Seppälän rakennukset. Myytyään pajansa Matti Seppälälle hän muutti Kareliuksen pajaan, Koskisen Laurin nykyisin omistamille maille. Matti Seppälä oli suuren alueen ainoa kengitysseppä aikana jolloin oli paljon hevosia. Sodan jälkeen Frans Hirvensalo jatkoi hänen työtään, hänkin Seppälän kylän mailla.

Muitakin käsityöläisiä kylästä löytyi. Hakalan Joose oli kirvesmies ja Matti Nummenpää puuseppä. Viimeksi mainittu lienee ollut vähemmän taitava, koska sananparteen on jäänyt hänen sanantapansa: "Tikkua rakkoon ja naulalla kii." Toinen kasku taas kertoo Ylijoen moittineen Matin tekemien kärrynpyörien klonksumista. Vastauksesta syntyi sanonta: "Klossia vaa, sano Nummenpää."

Holmankoskessa oli Seppälän ja Suurilan jalkamyyllyt, jossa viimeistä myllyä ja pärehöylää käytti Kustaa Myllyholma. Aulis Ojan Tarvasjoen historiassa mainitsema Seppälän kosken mylly Tarvasjoessa tarkoittaa ilmeisesti juuri Vähäojan Holmankoskea. Vielä nytkin kosken ympäristö on kylän yhteistä maata.

Jälkimaailma muistaa myös vielä hyvin kaupalla käyneen Seppälän Anttilan Eerikan. Tällä taitavalla kauppialla oli jo silloin päivän tarjous: 2 pn korput, joita hän myi pennillä. Kun häneltä kysyttiin, kuinka tämän tapainen kauppa kannattaa vastasi Eerika: "Ko oikeen paljo myy, ni jottaan jää."

Seppälän kylä oli alunperin yhteen rakennettu umpipihainen taloryhmä, joka toi määrätyn turvallisuuden, mutta oli suurpaloille altis. Varsin varhain Tuomolan talo oli siirretty pois kylästä nykyiselle paikalleen, mutta laajempi haja-asutus lähti käyntiin vasta vuosisadan vaihteen laajamittaisen pellonraivauksen ja uusien talojen syntymisen myötä.

Suurila

Maakirjan mukaan 1540 Suurilassa oli neljä taloa: Mikola, Paavola ja Töyry, sekä neljäs, jonka nimeä ei tunneta. Mikola ja Töyry olivat kumpikin 1500-luvulla lyhyen aikaa jaettuina kahtia, mutta tilat yhtyivät myöhemmin. Töyryn kantatalosta erotettiin 1601 eräälle Matti Tuomaanpojalle isännän nimen mukaan Mattila-niminen tila. Nimeltä tuntematon keskiaikainen tila liitettiin Töyryyn 1628.

Paavola on Suurilan taloista ainoa, joka pysyi jakamattomana keskiajalta tälle vuosisadalle asti. Perintötilaksi se lunastettiin 1836 Juha Juhanpojan toimesta. Tilalla oli eräs Tarvasjoen vanhimmista

torpista, 1770 perustettu Hakalan torppa. Myöhemmin on Paavolasta erotettu Ylitalo, Alho, Vannas ja edellä mainittu Hakala. Paavolan isäntä Taneli Jaakonpoika joutui lähtemään Kaarle XII joukoissa sotaan 1700 yhdessä Mikolan isännän ja ruotusotamies Yrjö Sepän kanssa. Näiden Suurilan miesten vaiheista Puolassa ja Venäjällä ei historia kerro. Seppälän Jaakolan ratsumiehen kerrotaan kaatuneen näillä samoilla retkillä Norjassa 1718.

Töyry oli alunperin Suurilan taloista suurin. Sellaisena se pysyi vuoteen 1721, jolloin se jaettiin Töyry ja Maunu nimisiin osiin. Perintötaloksi ostettiin Töyry 1806 ja Maunu 1857 Heikki Mikonpojan toimesta. Töyrystä on erotettu mm. Anttila, Kankare, Kaukaisu ja Santala. Maunusta taas Mäki, Saari ja Reini.

Mattila, joka siis alunperin oli erotettu Töyrystä 1601, halottiin 1770 kahtia Mattila ja Seppä nimisiin tiloihin. Mattila ostettiin perintötilaksi 1791 Mikko Jaakonpojan toimesta ja Seppä 1806 Heikki Heikinpojan toimesta. Sepällä toimi kylän seppä Stålhammar, joka oli naimisissa Mattilan tyttären kanssa. Mattilasta on erotettu Alhola, Kreivilä, Kujanpää, Leppämäki ja Vehka-alho.

Mikola oli jakamattomana vuoteen 1740, jolloin se halottiin Ali- ja Yli-Mikolaan. Molemmat ostettiin perintötiloiksi 1807. Tänä päivänä kumpaakaan tilaa ei enää ole, vaan niiden maat on hajoitettu moniin tiloihin. Tilojen rakennuksia, jotka sijaitsivat vuosisadan vaihteeseen Suurilan kyläryhmässä nykyisen Korpelaisen ja yhteisen kuivurin alueella, kansa kutsui Ylis- ja Alistuvaksi. Siitä Mikola oli rakennettu nykyisen Farnos-tehtaan paikalle vuosisadan vaihteessa. 1936 kunta osti Mikolan tilan ja korjautti kunnalliskodiksi 1937. Kun kunta yhtyi Karinaisten kanssa yhteiseen vanhainkotiin 1964, ostivat paikkakunnan maanviljelijät Mikolan ja perustivat sen pihapiiriin viherjauhotehtaan. Mikolasta oli jo ennen rakennusten siirtoa pois kylästä erotettu Mikolan tyttärelle Uusitalo.

Suurilan kylä oli erittäin ahtaasti rakennettu ja on säilynyt sellaisena meidän päiviimme asti, vaikka puolet sen entisistä rakennuksista onkin jo poissa. Maunun talo oli siirretty pois kylästä jo isonjaon yhteydessä 1795. Edellä mainittujen Mikolan rakennusten lisäksi siirtyivät Töyryn rakennukset historiaan 1950-luvulla Mattilan ja Paavolan välistä. Tämä taajaan rakennettu kylä oli palanut kokonaan 1630, jolloin kylässä oli viisi taloa ja arviolta n. 30 rakennusta. Ei siis ihme, jos kylässä oli ainainen tulipalon pelko.

Adolf Lindman kertookin Saarnaajan päiväkirjassaan 29.8.1858, kuinka Mikolan riihi oli syttynyt tuleen lähellä tiheään asuttua Suurilan kylää. "Tuuli puhalsi vinhasti koillisesta ja kuljetti liekkejä kylään. Niinpä luultiin tulen parissa tunnissa muuttavan kylän raunioiksi. Vastoin kaikkia odotuksia vahinko ei muodostunut sen suuremmaksi, kuin että muutaman sylen päässä asuinrakennuksista sijainnut riihi paloi. Kunnian tästä odottamattoman onnellisesta lopputuloksesta antoi rahvaan taikausko kerjäläiselle nimeltä

Tammelin, joka sattui olemaan kylässä ja jonka tarvitsi vain kävellä palavan riihen ympäri saadakseen tulen hiljenemään ja sammumaan. Vettä hän ei suinkaan tarvinnut.”

Arvata sopii kyläläisten jännitys ja pelko tuona päivänä. Vain runsas vuosi sitä ennen oli tuli tuhonnut koko Euran kylän, eikä Turun kaupungin palostakaan ollut kuin 30 vuotta. Metsäpalot olivat myös olleet tuhoisia, koska metsät olivat yhtenäisiä ja kulottuneilla niityillä metsien keskellä tuli levisi nopeasti. Niinpä kerran viime vuosisadallakin paloi metsät Liedon Mellilästä Närppiin asti. Mukana myös Seppälän ja Suurilan Pöytyän puoleiset metsät.

Edellä mainittu Lindmanin päiväkirja kertoo Suurilan kylien elämästä mm. kuinka Töyryn poika ei saapunut häihinsä Tuomolaan, vaikka morsian, talon tytär, odotti hänelle lasta. Syy oli lahjaksi luvattujen rahojen puuttuminen. Myöhemmin rahat tulivat ja hän asteli papin eteen. Toisessa tapauksessa taas Seppälän Klemelässä oli olleet surulliset häät. Isäntä kun oli kuollut kesken pojan häiden tanssimisen.

Suurilan kylässäkin oli monia käsityöläisiä. Sepästähän oli jo aiemmin puhe. Kreivilän Jussi ja Viitasen Yrjö olivat suutareita. Antti Suomi teki suksia, kuten myös Kustaa Suomi. Anna-Liisa Kulmala oli taitava kutoja. Hänen kutomiaan damastiliinoja löytyy emänniltä vieläkin. Hän kulki myös taloissa kankaita luomassa ja niisiämässä sekä kudontaa ohjaamassa. Ennen Horrisiin muuttoaan hän asui Savolaisen Laurin mäellä.

Elämää ja ihmisiä entisajan Suurilassa

Näin olemme käyneet lävitse Suurilan alueen talojen synnyn ja vaiheet kautta vuosisatojen. Historian kirjat kertovat menneisyydestä usein kuivasti, kuin tilastoja luetellen, ja ajassaan eläneiden ihmisten elämänpiiri jää huomioitta. Ihmiset itsekkin vaipuvat unhoon. Koska sadasta lähimmästä vuodesta on hyvin vähän kirjoitettu Suurilan kylienkin kohdalla, palaan lopuksi tämän kauden elämään täällä ja muutamiin siihen liittyviin henkilöhahmoihin, niin kuin ne itse muistan tai olen kuullut.

Kylien kantataloista on ollut samojen sukujen hallussa Suurilan kylässä Mattila vuodesta 1695, Maunu 1721 ja Paavola 1748. Seppälässä on Pulleri säilynyt samalla suvulla vuodesta 1733 ja Kallelassa Ali- ja Yli-Knaapi vuodesta 1726.

Ensimmäinen kyläkauppa oli Helinin kauppa Suurilassa jo viime vuosisadan lopulla. Juha Helin piti ensin kauppaa nykyistä kyläkauppaa vastapäätä tien toisella puolella. Myöhemmin kauppa oli sillä paikalla missä me muistamme Ojalan palaneet rakennukset.

Posti tuli aikaisemmin Kyrön asemalle, josta sitä ajoivat hevosella Tarvasjoelle ja Marttilaan ainakin August Aaltonen ja Arvo Valta, viimeksi mainittu myöhemmin autollakin. Suurilassa postina

toimi Helinin kauppa, josta paikkakunnan ihmiset kävivät omansa noutamassa. Helinin kaupan osti K.E.Kuukkala sivuliikkeeksi kunnes rakensi uuden kaupan Suurilan tiehaaraan. Nykyinen kyläkauppa oli alunperin Tarvasjoen Osuuskaupan sivumyymälä. Se kuten aikaisemmin toiminut toisen Helinin kauppa sijaitsevat Horristen puolella. Seppälän kylän toisessa päässä on yli 50 vuotta toiminut Järvisen kauppana ja Auran Osuuskaupan sivumyymälänä aloittanut nykyinen E-liike.

Tärkeitä tapahtumia seutukunnalle olivat kansakoulun tulo Suurilaan 1902 ja työväenyhdistys Pyrkijän perustaminen 1907. Työväenyhdistys rakensi oman toimitalon kolme vuotta myöhemmin. Näistä, samoin kuin seudun maanviljelyksen kehityksestä pienistä jokivarren aviopelloista laajoihin peltoaukeisiin, alueen voimakkaasta teollisesta kehityksestä, vuosisadan alun hyvistä suurilalaisista urheilija nuorukaisista jne. voisi kertoa vaikka kuinka pitkään. Valtava on ollut tämän seudun kuten koko maammekin kehitys.

Edellä kerrottujen maanviljelijöiden, käsityöläisten, kauppiaiden ja sotilaiden lisäksi Suurilasta löytyy monia mieliin jääneitä henkilöitä. Yhteisten asiain hoitoon heitä kuului Suurilasta jo keskiajan lautamiehenä mainitusta Seppälän Yrjöstä, kirkonisäntä Heikki Tuomolasta ja ensimmäisen kunnallishallituksen jäsenestä Heikki Paavolasta nykypäivän kunnallisnaisiin ja -miehiin asti. Lähimenneisyydestä palautan mieliin muutamia:

Rovasti A.V.Jaakkola 1887 - 1954

Tämä Seppälän Jaakolan poikana syntynyt ja Piikkiön kirkkoherrana kuollut hengenmies on tunnettu syvällisenä hengellisenä runoilijana. Hän kuvaa runoissaan hyvin elävästi syntymäseutunsa väkevää hengellistä herätystä vuosisadan alussa, samoin kun sen aikaista maaseutuyhteisön elämää. Runoista ilmenee myös se yhteys, joka Seppälän alueelta tuolloin oli nimenomaan Karinaisten Mäenpään ja Kyrön aseman suuntaan. Monet hänen runonsa löytyvät edelleen evankelisen liikkeen laulukirjan Siionin Kanteleen sivuilta.

Kansanedustaja Eemil Jokinen 1890 - 1960

Tämä Seppälän Ylijoen poika lienee tähän asti ainoa Tarvasjoella syntynyt kansanedustaja. Hänen isänsä Juho Ylijoki oli omaksunut aatteekseen sosialismin ja ollut perustamassa työväenyhdistys Pyrkijää kuuluen sen johtokuntaan. Eemil ei lapsena voinut käydä koulua kuin kiertokoulun, mutta ahkeralla itseopiskelulla hän myöhemmin kehitti itseään. Aikalaiset kertovat, että ajaessaan Suurilasta maitoa meijeriin hän käytti ajomatkatkin hyödykseen lukien koko ajan. Käytyään maamieskoulun Perniössä, hän toimi työnjohtajana Paarskylän ja Kuuskosken kartanoissa. Oltuaan jonkin aikaa Turun Päivälehdessä edeltäjän Sosialistin toimittajana hänet valittiin kansanedusjaksi vuosiksi 1927-38. Kun kansaneläkelaki astui voimaan 1.1.1939, hänen

maaseututyöväen ja pienviljelijöiden elinolojen tuntemustaan käytettiin hyväksi ja hänet valittiin Kelan esittelijäksi. Tässä toimessa hän oli eläkkeelle siirtymiseensä asti 1957.

Kätilö Alma Malmström 1874 - 1967

Tuusulan Kellokoskella syntynyt Alma-täti, kuten kansa häntä kutsui, tuli Tarvasjoelle kätilöksi 1899. Niiden 35 vuoden aikana, jona hän työssään pitäjää kulki, saavutti hän varauksettoman luottamuksen ja ihmisten kiintymyksen. Niinpä hänet kutsuttiin lukuisten lasten kummiksi. Hän piti kirjaa työkaudellaan syntyneistä lapsista ja muisti tarkkaan ihmisten syntymäajat. Tarvasjoella olonsa alkuaikat hän asui Pullerilla, kunnes osti itselleen mökin seppä Vahlrosilta. Tässä mökissään hän eli yli 90-vuotiaaksi. Vielä eläkepäivinä hän auttoi lähiseudun talouksissa mm. erityisesti Matti Seppälän perhettä veljesten lapsuudessa.

Kauppias Kalle Lehtonen 1883 - 1948

Kalle oli Suurilan Alhaisten poikia. Kun kaksi vuotta sitten haastattelin entistä seppäläläistä Iisakki Järvistä Turussa, hän kertoi Kallesta ja hänen veljestään Matista seuraavasti: Vuosisadan alussa työväenliike valtasi mieliä kuin kevättulva. Se oli kuin nousuhumala, jolloin miestä on vaikea pidätellä. Suurilaankin tuo aate saapui ja valtasi erityisesti Alhaisten Matin. Hän alkoi pitää kokouksissa tulisia puheita. Niinpä muistan eräänkin kerran, kun Matti puhui Alastuvan seinustalla tunteisiin vetoavasti haltioituneelle kuulijakunnalle. Niinpä Närpin suutari Friiman oikein söi puhetta. Katse loistaen hän kertasi huulillaan puhujan sanoja.

Kalle taas ei ollut kiinnostunut niinkään politiikasta kuin kaupanteosta. Vähän hurjan nuoruutensa jälkeen hän oli päässyt poliisiksi Kittilään. Lapin oloihin tutustuttuaan hän ryhtyi välittämään hevosia tukkityömaille pohjoiseen täältä etelästä. Vähitellen kauppa kasvoi ja viimein hän perusti oman liikkeen Ivalon kirkonkylään. Tavaraa kulki hänen toimestaan valtavat määrät etelästä Lappiin. Artikkeleina olivat hevosten lisäksi lehmät, siat, heinät, rehu- ja leipävilja, kananmunat, oravan- ja ketunnahat jne. Sodan aikana tavara kulki toisinkin päin, rajakauppa kun toimi pohjoisessa jossakin määrin. Saksalaisten hävitettyä sodan loppuvaiheessa Lapin ja polttaessa Ivalon kirkonkylän Kallenkin kauppa paloi ja sotaa oli lähdeittävä pako. Lehtosella oli neljä tytärtä, jotka avustivat liikkeen hoidossa. He perustivat nyt kaupan Kyröön väliaikaisesti, kunnes olojen rauhoituttua palasivat Ivaloon ja rakensivat kaupan uudelleen.

Kyrössä ollessaan Kalle jatkoi turkiskauppaa toimien yhdessä toisen tunnetun tarvasjokelaisen kauppiaan Jussi Nummilan kanssa. He olivat molemmat suuria lihavia miehiä, joita kansa kadulla pysähtyi ihmeissään katsomaan. Heidän istuessa vakiopaikallaan linja-auton

takapenkillä ei penkille muita mahtunutkaan. Lappiin palattuaan Kalle jatkoi liiketoimintaa elämänsä loppuun asti. Kansa antoi hänelle lisänimen Lapin Keisari. Kerrotaan, että muun liiketoiminnan sivussa hänen kauttaan kulki tuohon aikaan suurin osa Lemmenjoesta huuhdotusta kullasta Rovaniemen pankkeihin.

Opettaja Emilia Helve 1878 - 1961

Lopuksi vielä muutama sana tästä Suurilan koululla yli 40 vuotta toimineesta opettajasta, jota ei kukaan hänen kouluaan käynyt varmaan unohda. Marttilassa maanviljelijän tyttärenä syntynyt Helve tuli Suurilaan heti koulun perustamisen jälkeen 1904. Hän oli niitä vanhanajan opettajia, jotka jaksoivat opettajantyönsä lisäksi toimia monissa yhteiskunnallisissa toimissa ja yhdistyselämässä. Opettajantoimensa hän hoiti tarmolla sen ajan ylisuurissa luokissa, toimien samalla poikien käsityöopettajana ja koulunkeittolankin hoitajana. Opettajalle kuului tuolloin koululta kasvimaata ja laidunta, joten hän piti myös lehmää ja ajoittain sikojakin.

Aikana jolloin naiset olivat vielä luottamustoimissa harvinaisia, hän toimi kunnan ja seurakunnan johtoelimissä. Kirkkokuorossa hän oli kantava voima ja marttojen, lottien, nuorisoseuran ym. yhdistysten johdossa hän toimi aktiivisesti. Ajottain suuri työtaakka kulutti hänen hermojaan ja oppilaatkin saivat osansa niistä purkauksista. Kuitenkin kaikki muistavat hänet hyvänä opettajana, jonka työ koitui koko kulmakunnan ja pitäjän parhaaksi.

Nuo viisi suurilalaista: pappi, kansanedustaja, kättilö, kauppias ja opettaja tuovat tässä minihistoriassa kuvan siitä ajasta, jolloin koko maamme on kokenut valtavan kehityksen agraariyhteiskunnasta teolliseen yhteiskuntaan. Mikään sukupolvi heitä ennen ei sellaista muutosta ollut kokenut ja tuskin tulee kokemaan tulevatkaan.